

Tieslietu ministrija

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67036801, 67036716, 67036721; fakss: 67210823, 67285575;
e-pasts: tm.kanceleja@tm.gov.lv; www.tm.gov.lv

Rīgā

02.02.2021 Nr. 1-24/432

Par iepazīšanos ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem

Tieslietu ministrijā saņemts [...] iesniegums par sodītās personas tiesībām iepazīties ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem vai saņemt šos materiālus.

Informējam, ka atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei Tieslietu ministrijai nav tiesību veikt administratīvā pārkāpuma procesu, sniegt juridiskas konsultācijas, veikt normatīvo aktu oficiālu interpretāciju (tiesību normu satura un jēgas noskaidrošanu) vai sniegt personām un institūcijām saistošus skaidrojumus vai atzinumus par tiesību normu piemērošanu. Līdz ar to Tieslietu ministrija var sniegt vispārīgu un nesaistošu viedokli par iesniegumā minēto jautājumu, nevērtējot konkrētās lietas apstākļus un iesniegumam pievienotās pašvaldības administratīvās komisijas atbildes pamatotību vai tiesiskumu.

Sodītā persona ir viens no administratīvā pārkāpuma procesa dalībniekiem. Pie administratīvās atbildības saucamā persona kļūst par sodīto personu pēc tam, kad ir pieņemts un stājies spēkā nolēmums par administratīvā soda piemērošanu (Administratīvās atbildības likuma 39. un 42. pants). Minētais personas statusu nošķirums vairāk ir saistīts ar dažādu procesa stadiju norobežošanu, ne tik daudz ar personai piemītošo tiesību un pienākumu atšķirību (*Putra I. 6. nodaļa. Personas statuss administratīvā pārkāpuma procesā. Grām.: Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi. Sagatavojis autoru kolektīvs. E. Danovska un G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2020, 199. lpp.*). Līdz ar to sodītās personas tiesību apjoms noskaidrojams, konkrētajā gadījumā izvērtējot arī vispārīgās procesa dalībnieka un salīdzināmā situācijā esošas pie atbildības saucamās personas tiesības.

Tiesības iepazīties ar lietas materiāliem, tostarp izdarīt no tiem izrakstus, norakstus un izgatavot kopijas, nodrošināmas visā administratīvā pārkāpuma procesā. Tādas tiesības likumā tiešā tekstā ir paredzētas gan pie atbildības saucamajai personai (Administratīvās atbildības likuma 41. panta pirmās daļas 1. punkts), gan visiem procesa dalībniekiem tiesā (Administratīvās atbildības likuma 191. panta pirmās daļas 1. punkts), kas attiecas arī uz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem. Arī sodītajai personai šādas tiesības ir, lai arī Administratīvās atbildības likumā atsevišķi sodītās personas tiesības iepazīties ar lietas materiāliem nav norādītas.

Jebkurā gadījumā tiesības iepazīties ar lietas materiāliem izriet no tiesībām uz taisnīgu tiesu, tostarp tiesībām uz aizstāvību un citiem no tām izrietošiem principiem (piemēram, procesuālo pilnvaru līdzvērtības, procesuālā taisnīguma principa). Šie principi izriet gan no Latvijas Republikas Satversmes 92. panta, gan arī no iesniegumā minētā Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta. Tas, kāda varētu būt iespējamā procesuālā pārkāpuma – atteikuma iepazīties ar lietas materiāliem – nozīme turpmākajā procesā un pamattiesību aizskāruma kontekstā, vērtējams katrā konkrētajā gadījumā.

Pat pēc administratīvā pārkāpuma procesa beigām (proti, kad personai vairs nav arī sodītās personas statusa) personai ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā iepazīties ar administratīvā pārkāpuma procesa materiāliem (likuma "Par tiesu varu" 28.³ un 28.⁴ pants, Informācijas atklātības likums).

Iesniegumā minētais jautājums ir saistīts ar tiesību normu piemērošanu. Jauni likuma grozījumi parasti nav atbilstošākais veids, kā risināt esošā regulējuma piemērošanas problēmas. Persona savas aizskartās tiesības var aizsargāt, izmantojot likumos paredzētos tiesību aizsardzības līdzekļus (piemēram, lēmuma pārsūdzēšana). Tomēr, ievērojot iesniegumā minētos apstākļus, sodītās personas tiesību apjomam un regulējumam Administratīvās atbildības likumā Tieslietu ministrija pievērsīs uzmanību, vērtējot turpmākās administratīvās atbildības politikas attīstības iespējas.

Valsts sekretāra vietniece
tiesību politikas jautājumos

Laila Medina